

Inleiding

In 2014 is er in het kader van de herziening kunst- en cultuurvisie van de gemeente Oss een streefbeeld gepresenteerd door de professionele culturele instellingen, waarin zij een uitwerkingsrichting voor de toekomst hebben beschreven. Samenwerking is daarbij een belangrijke pijler, naast lokale verbondenheid (onder andere door de culturele identiteit) en educatie. Vervolgens hebben de Bibliotheek en het Stadsarchief Oss in mei 2014 een 'Verkenning van samenwerking' opgesteld op basis van het idee dat zij elkaar kunnen versterken, zowel inhoudelijk als bedrijfsmatig.

Naar aanleiding daarvan is de publieke dienstverlening van het Stadsarchief Oss in de Bibliotheek Oss verder uitgewerkt.

De samenleving verandert en ook de bibliotheek bevindt zich in een periode van transitie. Die ontwikkelt zich van collectie naar connectie. Oftewel: van distributie naar kennis maken, van vóór de gebruiker naar dóór de gebruiker, van antwoorden geven naar vragen stellen. Van passief naar creatief, van centraliseren naar differentiëren. Verbindingen leggen. Meer dan ooit zijn mensen in staat om individueel en thuis te leren en te studeren. Via internet hebben zij veel informatie tot hun beschikking. De bibliotheek is er voor wie meer wil en ontwikkelt zich tot een plaats waar mensen, ondersteund en gestimuleerd door de beschikbare hulpmiddelen, kunnen samenwerken en studeren. Bezoekers van de bibliotheek komen kennis halen én kennis brengen. Binnen de bibliotheek wordt steeds meer projectmatig gewerkt om elkaars talenten zoveel mogelijk te benutten.

De Bibliotheek profileert zich als informatie- en kenniscentrum met vijf kernfuncties:

- lezen
- leren
- informeren
- ontmoeting en debat
- kunst en cultuur.

Met de komst van het Stadsarchief Oss zal er een zesde functie worden toegevoegd:

- verzamelen en bewaren.

Uitgangspunt van de dienstverlening van het Stadsarchief is dat zij het kenniscentrum in Oss is en blijft op het gebied van de lokale en regionale historie. Het Stadsarchief verleent diensten en advies in en buiten de muren van het pand. Niet alleen voor particulieren maar ook voor andere instellingen, bijvoorbeeld voor het museum, onderwijs, historische kringen, stadsgidsen etc. De collectie is hierbij het uitgangspunt. Daarom moet er deskundig verzameld worden en moet de collectie goed ontsloten worden en zo goed mogelijk voor het publiek toegankelijk zijn. Dit sluit naadloos aan bij de bibliotheek, waar de collectie als 'grondstof' wordt beschouwd en lokale verankering van groot belang is.

Openingstijden en digitale bereikbaarheid

De openingstijden van de Bibliotheek zijn veel ruimer dan het Stadsarchief Oss. De archief- en bibliotheekmedewerkers kunnen langzamerhand elkaars kennis delen, zodat er op de meeste tijden voldoende algemene historische kennis aanwezig zal zijn. Ook vrijwilligers kunnen hierin een rol spelen.

En als gevolg van digitalisering zal een deel van de collectie van het Stadsarchief in de toekomst beter toegankelijk zijn. De volledige bibliotheekcatalogus is online beschikbaar.

Collectie

Zowel de Bibliotheek als het Stadsarchief beschikken over kranten, weekbladen, tijdschriften en naslagwerken. Daarnaast bestaan de collecties uit:

Bibliotheek:

- Romans, informatieve boeken, hardlopers, spraakmakers
- E-books, luisterboeken, daisy-roms, Luisterbieb-app, Vakantiebieb-app
- Digitale naslag/databanken
- Dvd's, cd's, taalcursussen
- Herinneringskoffers, digitale taglijsten o.a. 'Levend verleden' over nostalgische boeken.

Stadsarchief:

- Beeldcollectie met foto's, negatieven, ansichten, video en audio
- Documentatie (knipsels, boekjes, routes, werkstukken etc.)
- Archieven
- Genealogische gegevens: dtb (doop-, trouw- en begraaf)boeken en microfiches
- Studiebibliotheek (naslagwerken).

Activiteiten

Zowel de Bibliotheek als het Stadsarchief organiseren lezingen, tentoonstellingen, workshops, cursussen, bijeenkomsten en rondleidingen. Beiden nemen actief deel aan de werkgroep Cultureel Uitje Oss, een lokaal initiatief dat is voortgekomen uit de Cultuurvisie. Het Stadsarchief organiseert foto- en film(mid)dagen en open dagen o.a. in aansluiting op landelijke thema's zoals de jaarlijkse open Monumentendag.

Ook de Bibliotheek sluit aan op landelijke thema's en actuele of lokale onderwerpen, maar programmeert daarnaast activiteiten rondom het jaarthema van de Noord Oost Brabantse Bibliotheken. En zij stelt collectiepresentaties en (digitale) literatuurlijsten samen.

Publicaties

Publicaties door Stadsarchief

Het Stadsarchief Oss brengt gemiddeld twee maal per jaar een kleine publicatie uit in de reeks 'Verhalen uit het Stadsarchief'. In deze reeks verschijnen publicaties die geschreven zijn op basis van onderzoek in het Stadsarchief en die de geschiedenis van Oss en andere plaatsen in het Maasland betreffen. Ook worden in samenwerking met derden boeken samengesteld, zoals de twee fotoboeken met materiaal van persfotograaf Daan Scholte in samenwerking met uitgeverij Iris. Hiernaast levert het Stadsarchief regelmatig beeldmateriaal voor andere publicaties.

Publicaties door de Bibliotheek

De Bibliotheek Oss geeft zelf geen publicaties uit, maar stelt folders samen waarin bepaalde collectie-onderdelen of service aan bepaalde groepen extra onder de aandacht van bibliotheekbezoekers worden gebracht.

De Noord Oost Brabantse Bibliotheken hebben twee essays samengesteld onder de titel 'Over bibliotheken en betrokkenheid'. Het eerste deel verscheen in 2013 en gaat in op de vraag voor welke waarde(n) in een samenleving staan. Het tweede deel, verschenen in 2014, gaat over de toekomst van de bibliothecaris. Het doel van de essayreeks is om een gesprek, een dialoog, op gang te brengen met bibliotheekbezoekers en tussen vakgenoten.

Service

De service van Stadsarchief en Bibliotheek omvat veel overeenkomsten:

- persoonlijk, professioneel en laagdrempelig
- openbare toegang
- collectie en advisering (gidsfunctie: bezoekers actief helpen en/of verwijzen)
- publiek gebruik laten maken van internet / pc's
- gratis WiFi.

De bibliotheek biedt ook:

- abonnementen om materialen te kunnen lenen
- extern materialen aanvragen (IBL, Zoek en Boek)
- Verhalencoach / persoonlijk lees- of luisteradvies
- Voordeel met je Biebpas
- online dienstverlening (24 uur per dag): mijn menu / app bibliotheek WISE, lid worden, verlengen, reserveren, kaartverkoop
- internet computers, kopieer- en scanapparaat
- digitale nieuwsbrief
- online cursussen Hema voor bibliotheekleden
- gastlenen / landelijke bibliotheekpas
- Bieb2Meet: vergaderruimte huren.

Daarnaast beschikt de Bibliotheek over een brede backoffice met specialistische deskundigheid op het gebied van ICT/systeembeheer, catalogus/collectiebeheer en communicatie/PR.

Het Stadsarchief geeft de volgende service:

- faciliteren en begeleiden van onderzoek in de studiezaal
- publiek gratis gebruik laten maken van internet en pc's
- directe link naar de BHIC-server voor gebruik van aktes etc.
- beschikbaarheid van de collectie / depot
- dienstverlening aan de krant en derden (foto- en kennisvragen): snelle afhandeling
- foto's beschikbaar stellen / verkopen.

Educatie

De Bibliotheek richt zich met name op leesbevordering, taalontwikkeling, mediawijsheid en media-educatie en algemene ontwikkeling.

Het **Stadsarchief Oss** is vooral actief op het gebied van:

lokaal erfgoed, archiefeducatie en archeologie.

Beiden maken deel uit van het samenwerkingsverband Osse kunstinstellingen voor het Onderwijs (OKVO).

De Bibliotheek heeft een aanbod voor specifieke doelgroepen:

- mediawijsheid: digitaal aan de slag in het onderwijs (pdf website en gerichte verspreiding)
- voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in de gemeente Oss (pdf en gerichte verspreiding)
- voor het primair onderwijs in de gemeente Oss (pdf website en gerichte verspreiding)
- deelname OKVO en OKVO plus kunst- en cultuurmenu
- voor het voortgezet onderwijs (pdf website en gerichte verspreiding)
- laaggeletterdheid en inburgering (pdf website en gerichte verspreiding)
- baby's en vroegscholen: o.a. Boekstart
- jeugd: Makkelijk Lezen Plein, website Jeugdbieb.nl
- BoekenBezorgDienst
- leeskringen
- volwassenen: Anders lezen Plein voor mensen met taalachterstand / laaggeletterden, slechtzienden, inburgeraars, gezondheidsbeperkingen.

Educatie door het Stadsarchief op het gebied van lokaal erfgoed en archiefeducatie:

- OKVO kunst- en cultuurmenu: stadstocht groep 6 basisonderwijs
- OKVO plus kunst- en cultuurmenu: groep 4, archiefeducatie (aanpassing noodzakelijk)
- In Oss is veel gebeurd, doorlopende leerlijn VO, incl. project Industrie in Oss
- Kennismakingsrondleiding schoolklassen VO
- Project ROC 1^e klas detailhandel
- Uitleen leskisten
- Projecten op het gebied van archeologie
- Samenwerkingsprojecten met Museum Jan Cunen, Bibliotheek Oss en andere partners
- Ontwikkelen van nieuw erfgoedmateriaal/projecten op eigen initiatief en op verzoek van gemeente, scholen etc.

Verbreiding

De functie in de informatievoorziening van de Bibliotheek is verbreed met aanbod van recreatie en toerisme. De Bibliotheek Oss draagt zorg voor het verzamelen en ontsluiten van informatie over recreatie en toerisme in de gemeente Oss ten behoeve van de website www.toerismeoss.nl. Zij voert informatie in in twee databases (G!DS en TRIP) die ook door derden worden benut, zoals VVV Oss, VVV Brabant, Vrijetijdshuis Brabant/Visit Brabant en Stichting Maasmeanders. Ook verzamelt de Bibliotheek informatie over kunst en cultuur ten behoeve van de website www.uitinOss.nl, nauw verbonden met UITinBrabant/Visit Brabant. Een aantal jaren geleden hebben de Bibliotheek en het Stadsarchief samen het initiatief genomen om de Osse Canon tot stand te brengen. Doel is in vijftig vensters een breed publiek te informeren én interesseren voor de geschiedenis van Oss, zie ook www.ossecanon.nl

Bibliotheek Oss en Stadsarchief Oss zijn vanuit het Team Cultureel Erfgoed samen verantwoordelijk voor de digitale erfgoedkaart gemeente Oss, die in samenwerking met negen lokale erfgoedorganisaties en de gemeente Oss tot stand is gekomen. Verder hebben bibliotheek en archief met de gemeente Oss afgesproken dat zij twee maal per jaar bijeenkomsten of activiteiten organiseren voor de lokale erfgoedorganisaties om het netwerk te onderhouden en ervaringen uit te wisselen.

Afsluiting

De samenwerking tussen de Bibliotheek en het Stadsarchief gaat elkaar versterken en er zal een synergie ontstaan. Beiden hechten groot belang aan educatie en lokale verbondenheid (onder andere door de culturele identiteit). De kernwoorden persoonlijk, professioneel en laagdrempelig staan centraal. Door het samengaan van de Bibliotheek en het Stadsarchief zullen uiteenlopende generaties in contact worden gebracht met erfgoed en een veelheid aan andere onderwerpen. Daarbij worden mensen niet alleen in de gelegenheid gebracht om kennis te halen, maar zullen ook worden uitgedaagd om kennis aan elkaar over te brengen.

Oss, maart 2015